

להתעורר מהשינה

משיחת פורים תשל"ב

מגילת אסתר: "ויאמר המן למלך אחשוורוש: ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים..."

חז"ל: המלה "ישנו" יכולה להיקרא גם "ישנו", כלומר שעם ישראל היה במצב של "שינה".

בני ישראל "ישנו מן המצוות". הם "נהנו מסעודתו של אותו רשע", אחשוורוש, ולפי דעה אחרת "השתחוו לצלם" - עבודה זרה, שהיא העברה החמורה ביותר.

ועם זאת, אפילו המן, "צורר היהודים", שחיפש חסרונות בעם ישראל, נאלץ להודות על האמת: יהודי לעולם אינו מסרב, חס-ושלום, לקיים את ציווי הבורא.

אילו היה ער למעשיו - אין ספק שהיה שומר את התורה ומקיים את המצוות; אלא שברגע זה הוא "נרדם", ולכן הוא עובר עברות.

אם "צורר היהודים" אומר כך, הרי זה סימן שהמצב בוודאי אינו גרוע יותר, חס-ושלום; הצורר עלול להגזים בכיוון השלילי, אבל לא לתאר את המצב בצורה טובה יותר מהמציאות! בכך מלמדת המגילה הוראה לכל יהודי, שכן כל פרט במגילה מהווה הוראה גדולה ומופלאה עבור כל יהודי: כשיהודי פוגש יהודי אחר, עליו לדעת, שמכיוון שאותו יהודי הוא בן אברהם, יצחק ויעקב, או בת שרה, רבקה, רחל ולאה - ברור הדבר שליבו ער לתורה ולמצוותיה.

אלא שייתכן מצב שרק ליבו ער, אבל הכוחות החיצוניים המכסים את ליבו - ישנים, והם מונעים את הגשמתן בפועל של דרישות הלב לימוד התורה וקיום המצוות בחיי היום-יום. אבל כאמור, מדובר בשינה בלבד.

כשרואים אדם ישן בבית בוער, איש לא יעלה על דעתו שלא לעוררו משנתו, משום ש"מדובר בנושא אישי ואל לי להתערב"...

זאת משום שלאחר שיקום משנתו לא יהיה צורך להסביר לו שעליו להימלט מהבית; הוא יידע בעצמו שבית שכזה אינו ראוי להיות בו. אלא שהוא נרדם, ולכן אינו יודע מה מתרחש מסביבו.

במקרה כזה מוטלת על כל הסובבים חובה קדושה לעורר אותו משנתו, אין צורך בפעולה נוספת, שהרי, כדברי המן, היהודים "ישנו מן המצוות", כלומר שהעובדה ש"נהנו מסעודתו של אותו רשע" וש"השתחוו לצלם" אינה אלא תוצאה של שינה.

ולכן, כשהקב"ה "התעורר", כפי שנאמר במגילה ש"נדדה שנת המלך", "מלכו של עולם" - הדבר השתקף בכך שגם נשמותיהם של בני-ישראל בעולם הזה התעוררו, וכך "ליהודים היתה אורה" - זו תורה, "ושמחה" - זה יום-טוב, "וששון" - זו מילה, "ויקר" - אלו תפילין, וכדברי חז"ל: "הוקשה כל התורה כולה לתפילין".

מכל עניין בתורה עלינו ללמוד הוראה הנוגעת לעבודת ה' בפועל. כשיהודי פוגש יהודי אחר, ונראה לו שהלה צריך היה להתנהג אחרת - בעניינים ש"בין אדם למקום" או בעניינים ש"בין אדם לחברו" - הוא עלול להתרחק מאותו יהודי שאינו נוהג כראוי.

פרשת צו

עלינו לזכור, שאפילו המן, "צורר היהודים", אמר שהסיבה להתנהגותו הפסולה של יהודי זה היא רק משום שהוא "ישן", וברגע שהיהודי שפגש בו, או יהודי אחר, יעוררו אותו - אין ספק שיתחיל להתנהג כראוי, הן "בין אדם למקום" והן "בין אדם לחברו".

אדרבה: ייתכן שהאדם שהתעורר יגיע לדרגה גבוהה יותר מהאדם שעורר אותו, שכן "אין אדם יודע מה בליבו של חברו", וישנה אפשרות שליבו של האדם הישן ער לתורה ולמצוותיה במידה רבה יותר מליבו של האדם שעורר אותו! מתי יהיה ביכולתו לדעת זאת? רק לאחר שיעורר את האדם הישן.

ואשר לחששותיו: כיצד יעורר את האדם משנתו, והרי הלה נראה כמי ששנתו ערבה עליו - התשובה לכך היא, ששנתו של אדם זה אינה שינה בריאה.

התורה "היא חיינו ואורך ימינו", ועל המצוות נאמר "וחי בהם". חיינו של יהודי הם הנחת תפילין ושמירת כל שאר המצוות. ולכן, כשקיום המצוות אינו כראוי - אין זו שינה בריאה! הסירוב לעורר אדם משינה שכזו אינו מיטיב לו, אלא להפך.

זוהי אחת החובות הקדושות ביותר: כשאדם ישן שינה שאינה בריאה יש לעוררו משנתו מייד! ואין ספק שבסופו של דבר הלה יכיר לו תודה על כך.

